

СПОМЕН ЗА ОКТОМВРИ И ЛЕНИН

Ламар

В първите месеци на 1918 г. аз командувах един оръжен взвод от гробищата на Тулча. Аз нямам вина за това, че съм се бил срещу своя братя! Но като преглеждах писмата на войниците, от южния фронт вече пишеха на своите познати от „северния“: „Тъмен облак се задава, откъм гора, от Балкана!“ (Това писмо го запомних и разбрах, че войниците вече знаят за руската революция). Тя беше извършена току преди няколко месеца: царят свален и властта преминала в работническо-селските съвети. Това много допадна на войниците и нашите два фронта вече се огънаха от войнишката умора. Лятото премина в люти сражения на южния фронт: при Яребична, при Дойран и завоя на реката Черна. Тогава ние не можехме да узнаем, че начело на революцията е застанал Ленин. Но за войниците бе достатъчно, че започва революция!...

Тя се изрази в отстъплението на Добро поле, след кръвопролитни боеве: Англия и Франция ни превзеха с оръжия, но не и с дух!

Аз участвах в последните сражения по Вардара и там чух от един войник, че Ленин ще оправи всичко!... Тая мисъл залегна в съзнанието ми като предсказание и като вяра.

Като се прибирах от войната, затънахме в нейните последствия на беднотията. В Русия започна голямата гражданска война, която ние следяхме задъхани. В началото на 1920 г. се запознах с Гео Милев, който издаваше списание „Везни“. Той ме прие радостно и като сътрудник. В тая младост аз бях много бунтовен и това му допадна. И започнах да разлагам стихосложението. Това се вижда от книжката ми „Арена“...

С Гео Милев съжителствувахме до самата му кончина и като приятели, и като единомишленици по въпроси на литературата. Безспорно той ме надвишаваше със своите познания, че знаеше и няколко езика, а аз само руски, без падежи и склонения. Все пак това не ми пречеше да бъда „революционер“ в поезията.

А когато пристигна из Берлин Маяковски със своите „150 милиона“, издание на Ладжников, Гео ми я четеше на глас възторжен и вдъхновен. Тогава той я преведе. И може би тогава започна нашето „претворяне“ към руската революция. Дойдоха книжки от Блок, Есенин и Бели. Това ни вдъхнови още повече. А гражданската война се разширяваше по необятната Рус! Той преведе и „Скити“ на Блок, а Христо Ясенев прерисува илюстрациите на Гончарова „Христос“ и „Пес буржуи“ и ги закачихме в кръчмата „Копривница“, където се събирахме и очаквахме победата на революцията!...

Аз си спомням много разговори, в които Гео Милев величаваше Лениина и ето какво той написа в своето голямо списание „Пламък“ под двучвет-

ната гравюра на Макс Мещер, тогавашен наш приятел: „В л а д и м и р И л и ч У л я н о в Л е н и н“ — Ленин умря. Ако не е безсмислица да се каже „умря“ за един необозримо голям човек — един човек, който е обезсмъртил себе си още в дните на земния свой живот; възвисил целия свой облик сред лъчезарието на митологията.

Превърнат в мит, съзерцаван с пламенен трепет от милиони и милиони черни човешки същества, обкръжен със сиянието на светец днес са излишни повече думи за него: нито биография, нито критика на неговите дела. Митологичните образи нямат биография. Делата на бъдещето ще бъдат присъда за неговите дела.

Днес ние всички: и врагове, и поклонници — знаем само едно: Ленин бе един от ония човеци — титани на историята, — които се раждат по един в хиляда години. Твърде голям, за да бъде обхванат с обикновен човешки поглед; твърде бляскав, за да не изчезне в неговия блясък всяка написана днес буква. Титан, който налага мълчание.“ („Пламък“, брой 11, стр. 57).

М. П. Арцибашев писа за Ленин, цитирайки:

... произносятся слова
Разслабленного
Интеллекта.

А. Белый

„Реакционната преса използва всяка кална дума на емигрирания руски интелегент, за да изкара делото на Ленин като най-големия позор в историята на човечеството.“ — Така започнах аз моя отговор на Арцибашев за неговата статия по случай смъртта на Ленин, напечатана в някакво английско списание и възпроизведена с възторг от нашия в. „Свободна реч“ от 8. 6. 1924 г. Ругатните Арцибашеви са му присъщи като психо-патолог на герои „за душата и тялото“. Спорът (отговорът) е малко сложен, но ще приведа края: „Не е ли абсурд днес, че Мережковски пише роман из живота на египетските фараони; не е ли цинично, че един автор на порнографически роман (Санин) излиза в европейския печат да ругае едно дело, което създаде нов импулс в живота на цялата световна литература; и не е ли плачевно, че в най-крупните и съдбоносни събития, Балмонт писа сонети за Катя, за Соня, за Мери! („Дарь Земле“) — и всички те понесоха по кървава Европа опърпаното знаме на символизма, за да погребат разочаровани покойния свръхчовек от миналия век? ...“ (Това е напечатано в бр. 6, стр. 205 на списание „Пламък“ от 25 юни 1924 г.).